

Hwad Behagas?

Somnia plus vigili quam dormienti nocent

Bellmanssällskapets medlemsblad

N:o 2 Anno 2023

*Korpral Bomans änka på Katarina kyrkogård, Ep. 54,
"Aldrig en Iris". Om Martin Bests översättning till
engelska, s. 8. Färglagd gravyr av E. Chiewitz.*

Kristinehov i sommar **3**. Årsmötet 2023 **4**. Hedersledamöter **6**. Ep. 54 på engelska **8**.
Johan Frostegård sekreterare **11**. Hamrarna som knackar i Ep. 33 **12**. Oxelö krog **14**.
Nya medlemmar **15**. Kalender **16**.

Bröder och systrar i Bellman!

Som tidig sommarläsning kommer nu ännu ett välmatat nummer av *Hwad behagas?* Här minns vi det lysande årsmötet och kan läsa om Martin Bests arbete med nyöversättningarna av Bellman till engelska. Sällskapetets nya sekreterare Johan Frostegård presenterar sig själv och vi får en skeppskunnig tolkning av fyra betydelserika ord i Epistel 33, "Stolta stad". Dessutom ledsagar numret oss till

de närmaste månadernas Bellmanssång och Bellmansprat, från Stockholm till Värmland.

Stöt ut och segla mot sommaren!

Carina Burman
Ordförande

BELLMANSSÄLLSKAPET

Ordförande Carina Burman carina.burman@littvet.uu.se	Redaktion <i>Hwad Behagas?</i> Catharina Grünbaum catharina.grunbaum@explicare.se	Postadress: Bellmansällskapet c/o Kristian Gustavson Fyrverkarbacken 42 112 60 Stockholm
Vice ordförande, webbredaktör Jennie Nell jennie.nell@sallskapetgustaf3.se	Webbmästare Eva Frykevall eva@frykevall.se	E-post: sallskapet@bellman.org
Sekreterare, Johan Frostegård johan.frostegard@ki.se	Övriga ledamöter Mikael Alm mikael.alm@hist.uu.se	Hemsida: www.bellman.org
Skattmästare Kristian Gustavson kristiangustavson@gmail.com	Christian Bratt chr.bratt3a@gmail.com	Sällskapetets pg: 45 19 50-0
Arkivarie Olof Holm olofholm49@gmail.com	Bengt Jonshult embarkeringen@gmail.com	
Klubbmästare Hans-Jacob Bonnier nisse@bonnier.se		

Bellman på Kristinehov

Kristinehovs 1700-talsmalmgård på Söder i Stockholm bjuder på trubadurafnarn hela sommaren.

Den 5 juli är Bellman med i programmet **Tre trubadurer** under medverkan av *Taubesällskapet*, *Cornelissällskapet* och *Par Bricole*.

Den 9 augusti har Bellmansällskapet ett eget arrangemang: **Konsten att sjunga Bellman**.

Här medverkar *Richard Forsgren*, sång, med *Leo Krepper*, gitarr, och *Matteus Blad* med sång till eget ackompanjemang. Sällskapetets ordförande *Carina Burman* leder samtalet om Bellmantolkning.

Programmen ingår i serien **Alltid på en onsdag – trubadurafnarn på Kristinehov**. **5 juli–27 september kl. 18-21**.

Utomhus, kläder efter väder. Inträde 150 kr. Mat och dryck (ej alkohol) kan köpas.

Kristinehovsgatan 2 vid Högalidskyrkan, Stockholm.
T-bana Hornstull.

Rekordartat årsmöte

I flödande vårsol samlades Bellmans-sällskapets medlemmar till årsmöte på Nedre Manilla. Med hundra närvarande slog vi i taket för vad som kan rymmas och vi var tvungna att avvisa många icke-medlemmar. Icke nog därmed – aldrig har vi sålt mer vid bokbordet än denna dag. Och det nya Bellmanlotteriet blev en succé. Lotter köptes generöst, vinnare drogs av vår medlem Åsa Kling ur den av klubbmästare Hans-Jacob "Nisse" Bonnier från sin konstförening lånade, gröna charmerande tombolan. Nisse stod även för dagens fina arrangemang i övrigt. Och priser delades ut till vinnarna

– vår fina lampett och två böcker, *Fredmans Epistlar* med vackra illustrationer av Einar Nermand (fyra kilo tung!) och *Si Ulla dansar* med rikt bildmaterial från Bellmans tid.

Jonas Nordin hade knappt mer än tillträtt som sekreterare så utsågs han till professor i bok- och bibliotekshistoria vid Lunds universitet. När han nu meddelat sin avgång blickar vi tacksamt tillbaka på hans sex år av noggrant sekreterarskap. Årsmötet valde till hans ersättare en annan professor, men i medicin vid det betydligt närmare belägna Karolinska institutet, Johan Frostegård (som presenterar sig själv på s. 11). Och Olle Wessberg valdes in som ny revisor efter Lennart Schkuj.

Men de val som väckte mest uppmärksamhet var de två nya hedersledamöterna, Martin Best och Martin Bagge, den senare närvarade genom telefon från Italien. Båda presenteras på s 6 –7.

Martin Best var icke blott närvarande,

Boklotteriets vinnare dras under ohygglig spänning av Åsa Kling medan Hans-Jacob "Nisse" Bonnier vevar den anrika tombolan.

Foto: Tommy Grünbaum

Anders Fröling framförde en rad Epistlar i Martin Bests nytolkning till engelska. Martin Best lyssnade, uppmärksam på varenda stavelse.

utan utgjorde tillsammans med Anders Fröling programmets artistiska höjdpunkt. Martin är känd i Sverige för sina insjungningar av Paul Brittens Austins översättningar till engelska. Dessa är mästertligt utförda. Lekfullt och följsamt i melodi och sångstämma, och orden fyndigt anpassade till en sorts lätt 1700-talsengelska med inslag av bland annan skotsk dialekt. (Tänk om vi skulle översätta Shakespeare till lätt 1600-tals-svenska!) Problemet är att texten inte är omedelbart tillgänglig för den vanlige åhöraren. Kanske är det orsaken till att Bellman inte slagit på engelska? Andra översättare till det 30-tal språk Bellman finns på har som regel gett Bellman en modern språkdräkt. Där har nu Martin Best påbörjat ett nytt arbete, som han underströk *in progress*, och nu berättade han om *pleasures and problems* i detta arbete, ordens valörer och rätta motsvarigheter. Vad gör man med lokala stockholmska referenser? Ska man behålla *Haga*? För oss ger det associationer vilka

ger sången en grundstämning redan när ackorden anslagits, men för en engelskspråkig ger det okända "Haga" inget extra värde. Han gav flera andra exempel.

Några prov på hur arbetet fortgår fick vi i utskrivna texter där vi kunde följa när Anders Fröling med sin klassiskt väljudande baryton och utsökta gitarrackompanjemang sjöng fyra epistlar och ett par av Fredmans sånger. Anders glädje att sjunga dessa nyförlösta vis-barn smittade av sig på publiken. Martin Bests översättningar är fria men de söker behålla Bellmans stämning, och helt klart är de sångbara. Som extranummer sjöng Martin Best själv

*As I stand and gaze around me,
by Haga's marble walls*

Så Haga står kvar – för närvarande i alla fall. Vi ser fram emot den färdiga översättningen.

Ja, se det var ett årsmöte!

Olof Holm

Martin B och Martin B

–nya hedersledamöter

Vid årsmötet i april valdes två avhållna Bellmantolkare till hedersledamöter i Bellmansällskapet: *Martin Bagge* och *Martin Best*.

Martin Bagge

”för sin sång i Sverige och utomlands av Bellman och den svenska visstraditionen, för sin forskning i den äldre svenska visan.”

Martin Bagge (född 1958) är sångare, musiker, kompositör och arrangör och därtill musikforskare och en av Sveriges främsta Bellmantolkare. Han är utbildad vid Musikhögskolan vid Göteborgs universitet.

Som vissångare och forskare är han specialiserad på äldre svenska visdiktare som Carl Michael Bellman, Olof von Dalin, Lasse Lucidor och Johan Runius, men han har också tonsatt lyrik av bland andra Harry Martinson och Elisabeth Hermodsson. Utöver detta är han en etablerad tolkare av Evert Taubes viskatt.

Han har tagit emot flera utmärkelser (bland annat Svenska Vispriset) och är medlem i flera vittra samfund. År 2019 blev han för sitt forskningsarbete ut-

Foto: Tommy Grünbaum

nämnd till hedersdoktor vid Göteborgs universitet. Sedan 2001 är han engagerad i Svenska Visakademien där han nu för andra gången också är dess ordförande. Tillsammans med David Anthin har han givit ut *En svensk visbok. 99 visor och en psalm* i Svenska Akademiens klassikerserie (2022).

I Bellmansällskapet har Martin Bagge varit medlem i sedan tidigt 90-tal och han har gjort många framträdanden i sällskapetets regi, flera gånger med kort varsel och med en aldrig sinande entusiasm. Sedan början av sin karriär i mitten av 80-talet har han gjort närmare 2 000 Bellmanspelningar i Sverige, USA, Kina

Martin Best

”för sitt arbete med att i den engelskspråkiga världen sprida kunskapen om Bellman och den svenska visan, för sin sång och för sina översättningar.”

(med ostindiefararen ”Götheborg”) och i inte mindre än femton europeiska länder i furstliga, folkliga, akademiska och privata sammanhang. Martin Bagge har spelat in Bellman på svenska, tyska och engelska. Under hela sitt verkamma liv har han aktivt arbetat med att sprida kunskap om Carl Michael Bellmans liv och verk, där han sätter in Bellman i ett vidare vishistoriskt sammanhang. Många gånger har han lånat sitt namn och sitt kunnande till Bellmansällskapets fromma.

Jennie Nell

I serien ”Så mötte jag Bellman” skriver Martin Bagge i *Hvad Behagas? 2014/3*.

Martin Best (född 1942) är en brittisk sångare, lutspelare, gitarrist och kompositör – och ständig medlem i Bellmansällskapet. Han är specialiserad på olika typer av tidig europeisk musik från medeltiden och renässansen. I över 30 år har han verkat för Royal Shakespeare Company som musiker och skådespelare, och han har även skrivit musik till Shakespearepjäser.

Martin Best är känd för sitt engagemang i svenska visor och deras spridning utomlands. Bellman var hans första svenska viskärlek, och han har sjungit in tre album med Bellman i Paul Britten Austins översättningar. Han har också sjungit Birger Sjöberg och Evert Taube och samarbetat med välkända svenska visartister som Sven-Bertil Taube, Göran Fristorp och Lena Willemark. Genom en rad tv-framträdanden på 1970-talet blev han känd och folkkär i Sverige.

I dag arbetar Martin Best med nya tolkningar av Bellman till engelska. Projektet understödjer den ständigt aktuella frågan om översättningsproblematik och medverkar till att hålla Bellmantraditionen levande. Hans Bellmansång har satt in Bellman i den europeiska visstraditionen och har inspirerat generationer av Bellmantolkare såväl i Sverige som i Europa. Martin Best har väsentligt bidragit till att sprida Bellmans namn och visor globalt.

Jennie Nell

I detta nummer av *Hvad Behagas?* presenteras Martin Bests arbete med nytolkning av Bellman och hans framträdande på Bellmansällskapetets årsmöte i april. I serien ”Så mötte jag Bellman” skriver han i nr 2023/1.

Bellman på engelska

Martin Best har introducerat Bellman i den engelskspråkiga världen genom sång och instrumentalkompanjemang. Han har då använt den legendariske Bellmankännaren Paul Britten Austins hyllade översättningar.

Under de senare åren har han emellertid kommit att känna att Bellmans värld för att nå dagens publik behöver gestaltas delvis på annat sätt, och han har därför givit sig in på att göra nya tolkningar.

Vid Bellmansällskapets årsmöte i april utvecklade Martin sina tankar om Bellmanöversättning.

Här belyser han sitt arbete med den andra strofen av Ep. 54, "Aldrig en Iris", som exempel. Skådeplatsen är Katarina kyrkogård med korpral Bomans grav.

När jag kom att fördjupa mig i Shakespeare fann jag Britten's tekniskt lysande översättningar begränsade av det stilistiska greppet. För omkring tio år sedan började jag ta itu med egna versioner. Jag visste att om en bredare publik skulle förstå Bellman, då måste jag ta med prosodin i arbetet. Jag ägnade många och långa timmar åt att undersöka hans metod för rim och rytm, hans mytologi, hans föreställningsvärld.

Jag har varit trogen hans grundläggande element och strävat efter att skapa en Bellmanvärld på en engelska som han skulle kunna känna igen. Det har ändå ibland varit nödvändigt att avstå från uppgifter om platser – sådana kan åstadkomma topografisk förvirring hos icke-svenskar. Här har jag lärt mig av John Gay, som gjorde sammalunda med sånger av Purcell och Händel 1720. När så har varit möjligt har jag gjort två versioner, en med platsuppgifter och en utan.

Jag hoppas kunna hävda att jag har lyckats framställa Bellmans poetiska och musikaliska värld, en värld som fångslar människor genom sin energi, medkänsla, sinnlighet och skönhet.

Martin Best

Översättning till svenska: Catharina Grünbaum

En 1800-talsbild av Katarina kyrka. Upphovsman okänd.

Epistel 54, vers 2, återges här i två engelska versioner.

Översättning av
Paul Britten Austin

Within this space, what woe and sorry
sight!
Blacken'd graves and crosses
Besmirch the temple's skyey height;
Here on a timber, there on the marble
stones,
Wheels, swords, bakers' bosses,
Engrav'd, adorn our fathers' bones;
And the scatter'd tree-trunks mourning
hasten
With their yellow leaves the ground to
chasten;
Ev'ry leaf
Ev'ry leaf
Hides within her lap a place of grief.

Tolkning av
Martin Best

What gloomy darkness about this
temple lies!
Tombstones and black crosses
Subsume its weather-cock with sighs.
On planks of timber, on once-white
marble stones,
Carvings thick with mosses
Are placed to mark our fathers' bones.
Naked branches yield no hint of
gladness
Leaves fall yellow through the air in
sadness
Each last leaf
Each last leaf
Hides within its folds a place of grief.

C. M. Bellman

Kring denna rymden vad kval och sorglig syn!
Svarta kors och gravar
fördunkla templet topp i skyn;
Än på en plankan än på en marmorsten
kringlor, hjul och glavar
bepryda våra fädernas ben;
Trädens glesa stammar sorgligt hasta
att de gula löven kring sig kasta;
minsta blad ://:
döljer i sin skygd en vilostad.

Ny sekreterare i Sällskapet

Läkarvetenskap och litteratur är en inte alldeles ovanlig kombination, men att Bellmansällskapet får en person med den kompetensen som sekreterare – och dessutom med Bellman i det litterära bagaget – har inte hänt tidigare.

När nu Jonas Nordin lämnar sekreterarskapet för sin professur i Lund hälsar vi vår nya person på den posten, *Johan Frostegård*, varmt välkommen. Här porträtterar han sig själv.

Jag sysslar med olika saker: är professor i medicin vid Karolinska Institutet, aktiv som reumatolog även om jag framför allt sysslar med immunologisk forskning och är även aktiv som uppfinnare och entreprenör med målet att få fram nya behandlingar mot inflammation. Men litteraturen ligger mig varmt om hjärtat och jag har skrivit böcker parallellt med min medicinska karriär: romaner, sakprosa, essäer, debattartiklar och även poesi.

Bellman har jag länge intresserat mig för, och mina två första böcker, romanerna Salomos vikarie och Älgarnas vinter, (1991 och 1994 på Albert Bonniers förlag) utspelar sig i Stockholm, i Bellmans

Johan Frostegård – forskare, författare och ny sekreterare.

tid. Den första har en dagboksskrivande man som huvudperson. Han är inte särskilt sympatisk, utreder "religiös produktivitet": hur man ska få mer religion för pengarna. Uttråkad hamnar han i Gustav III:s Stockholm, bland ädlingar och skaldar, Thorild och Kellgren i synnerhet, och monarken själv. Snart spelar han luta med Bellman, på Djurgården, men sedan gör han karriär och blir handsekreterare åt Reuterholm och ogillar Bellman alltmer.

Jag har också publicerat tre diktsamlingar 2021–23, där jag försöker mig på att kombinera rytm, rim, humor och lite djupsinne, i Bellmans anda.

Hamrarna som knackar så tätt

Fredmans epistel 33, ”Stolta stad”, är ett Bellmanskt bravurnummer. När Sven-Bertil Taube och Ulf Björlin presenterade sin version 1958 tog den Bellmanälskarna med storm. Många detaljer i denna makalösa Stockholmsskildring kräver dock förklaring. *Hakon Malmborg*, djupt förtrogen med behandlingen av äldre seglande skepp, lämnar här ett bidrag.

Ända sedan Sven-Bertil Taubes första Bellmanskiva kom ut har jag haft med mig en passus ur ”Stolta Stad”:

Men se vid stranden snett över. Se vad blågula och gröna bilder som timra i skuggan av den uppochnedvända mörkbruna kölen. Hamrarna knacka så tätt.

Jag grubblade länge över den här bilden som beskriver varvsarbetet (enligt StU på Djurgårdsvarvet). De blågula gestalterna är ju arbetsfolk i uniform som bedriver timmerarbete. Att det rör sig om drivning, alltså tätning genom att slå in drev i näten, framgår av att ”hamrarna knacka så tätt”. Men bara en båt som är liten kan ju ligga uppochnedvänd, och

en liten båt tätar man väl inte med drevklubba?

Det handlar förstås om kölhalning. Man krängde skeppen 45 grader för att komma åt hela botten (en sida i taget) och det blev ”uppochnedvänd” i texten.

Vi driver (inte drevar) fortfarande träskutorna på det gamla sättet, med drevjärn och drevhammare av trä, så att det säger tjong i skrovet.

Är vi många som driver blir det ju tätt mellan slagen. En kaotisk, orytmsk, men alldeles underbar musik att lyssna till. Att det sedan blir tätt är ju en extra poäng. Bellman lyckas koka ner det han ser till fyra ord.

Hakon Malmborg

Blågul arbetskläder, om än inte soldatuniform som på Bellmans tid. Hakon Malmborg med drev, järn och drevhammare, som på Bellmans tid. Beckholmen november 2022.

Bellmandag på Oxelö krog

För fjärde året i rad ordnar värdparet Thord och Maria Lindé en Bellmandag på sin vackert belägna lilla 1700-talskrog i Gamla Oxelösund.

Thord är bland Bellmanvänner välbekant som trubadur i Fredmansgestalt, och nu ackompanjeras han också av en grupp musiker.

På krogbacken kommer det att vimla av deltagare i 1700-talskläder. För den som kommer med båt finns det bryggplats.

Söndagen den 23 juli.

Mer på hemsidan oxelokrog.se

Foto: Linnea Stenestad

Julius

Så är vädret fatt i Julij:

Stundom klart och stundom muli,

Stundom moln och stundom sol –

Detta är liksom i fjol.

Ur "Almanack till Fru Floor för år 1791". Bellmans vänner Peter och Regina Christina Floor bebodde Mølna gård på Lidingö. StU XI.

Nya medlemmar

Vi hälsar våra nya medlemmar välkomna.

Tack alla som stödjer vårt arbete!

Vi hoppas ni ska få glädje av det.

Annika Marshall	Stockholm
Eugen Alm	Stockholm
Otto Alm	Stockholm
Karin Lindström	Ekerö
Nils Assarson	Stockholm
Maj Åberg-Hildén	Kyrkslätt, Finland
Raija Wallenius	Stockholm
Karl Bakos	Stockholm
Kjell Stigsäter och Lena Liljebäck	Stockholm
Margareta Stjernberg	Nacka
Tina Hamrin-Dahl	Stockholm
Eva och Ingvar Forsgren	Uppsala
Jan Karlsson	Uppsala
Karl Kadhammar	Hägersten
Robert Berntsson och Gunilla Sjöblom	Sigtuna

Det händer framöver

5 juli

Tre trubadurer på Kristinehov: Bellman, Cornelis, Taube. Se s. 3.

23 juli

Bellmandag på Oxelö krog. Se s. 14.

26 juli

Bellmandagen på Djurgården, Par Bricole.

2 augusti

Mårbacka, Sunne, kl 18.

Carina Burman om Bellman, sång av Anders Stävarby.

9 augusti

Konsten att sjunga Bellman. Richard Forsgren, Leo Krepper,
Matteus Blad, Carina Burman. Kristinehavs malmgård. Se s. 3.

Hvad Behagas?, Bellmansällskapets medlemsblad, utkommer med 4 nummer om året.

Ansvarig utgivare: Carina Burman. Redaktör: Catharina Grünbaum.
Form: Tommy Grünbaum. ISSN 1104-4683. Tryck: Lasertryck.